

Komentář Odborného panelu (SCOPUS)

5 Social Science

Komentář vypracoval: David Šmahel a Daniel Münich

Datum zpracování: 15. září 2022

Bibliometrická zpráva na základě databáze Scopus, proti zprávě na základě databáze WoS, nepřináší nové poznatky. Platí proto většina komentářů platných pro databázi WoS. Databáze Scopus navíc trpí mnoha problémy, které prakticky znemožňují relevantní analýzu v oborech Social Science (SS). Pro využití Scopus by bylo nutné rozsáhlé čištění dat, které by vyžadovalo výrazné personální kapacity. Detailněji popisujeme problémy databáze Scopus dále ve zprávě.

Databáze Scopus obsahuje sice ve všech oborech SS výrazně více časopisů než WoS, nicméně většina dodatečných časopisů ve Scopus jsou vědecky méně významné, často pouze s lokálním významem. Navíc jsou ve Scopus zařazeny časopisy pochybné, které byly například v minulosti na listech predátorských časopisů. Více oborů SS také popisuje vyloženě chybné zařazení mnoha časopisů pod dané obory, např. ve FORD 5.8 jsou mezi DEC1 časopisy z oboru chemie (viz dále). Tyto vyloženě oborově chybně zařazené časopisy pak mohou tvořit i vysoký podíl výsledků daného oboru, což znemožňuje analýzu kvality oborů s využitím Scopus.

Základní otázky – obory FORD

- 1. Jaká je úroveň oboru v ČR v mezinárodním srovnání? (Je podle vašeho odborného názoru komentovaný obor – při pohledu neomezujícím se pouze na bibliometrická data - na úrovni srovnatelné s vyspělými zeměmi? Případně srovnatelný se zeměmi s obdobnými, pro daný obor relevantními, podmínkami - kulturními, ekonomickými, společenskými ...)**

Informace na základě databáze Scopus v oborech SS nijak výrazně nemění zjištění uvedená ve zprávě a komentářích WoS. Obsah zprávy Scopus navíc o úrovni oboru (publikační výkon) vůči zahraničí neposkytuje potřebné informace (viz dále).

V mnoha oborech SS jsou ve Scopus navíc zahrnuty další lokální české časopisy, které se typicky nachází v kvartilech Q3 a Q4. Tento výskyt lokálních časopisů v nižších kvartilech může měnit podíly Q1-Q2-Q3-Q4 v některých oborech SS, nicméně tato změna neříká nic o nižší či vyšší kvalitě daného FORD, ale vypovídá pouze o tom, že v těchto českých časopisech publikuje mnoho českých autorů. To je do nějaké míry přirozené, na druhou

stranu je nadměrné zaměření českých autorů v těchto časopisech nezdravé, jelikož se jedná většinou o nevýznamné časopisy.

2. Je tato úroveň adekvátně reflektována zpracovanou bibliometrickou analýzou? Je zde rovněž možnost stručně uvést významné znaky publikační kvality a publikační zvyklosti oboru neobsažené v analýze Modulu 2.

Bibliometrická analýza Scopus neposkytuje o úrovni oborů vůči zahraničí dostatek informací. Procentní publikační profil (podle D1, Q1, atd.) uvedený v grafech 1a a 2 totiž reflektuje publikační strukturu nikoliv publikační výkon českého oboru vůči zahraničí. K tomuto by bylo třeba zohlednit populační velikost zemí nebo optimálně FTE v jednotlivých oborech. Podobné srovnání je obsaženo ve WoS zprávách, přehled Scopus je však neobsahuje.

Jak bylo navíc uvedeno, databáze Scopus navíc obsahuje mnoho vyloženě chybně zařazených časopisů, jak je uvedeno v jednotlivých oborových zprávách, které zde citujeme: FORD 5.1: „ve SCOPUS jsou to v Q2 studie z fordu 4.1 Agriculture, forestry, and fisheries (24 studií), publikované v časopisu Food.“

FORD 5.2: „V XLS seznamu článků v časopisech prvního decilu (D1) je zhruba 25 % z oblastí oboru Economics and Business tematicky dost vzdálených. Je to zřejmě i z názvů samotných časopisů (Information Sciences, Computers and Operations Research, Knowledge-Based Systems, Probability Theory and Related Fields, Scientific Data) a názvů článků samotných.“

FORD 5.3: „Hodnotu analýzy zkreslují výsledky vyřazených nekvalitních časopisů jako jsou časopisy „Turkish online Journal of Educational Technology“ nebo „Advanced Science Letters“ a další. V hodnocení se stále více projevují narůstající publikace v českých časopisech, a to nejvíce v „Caritas et Veritas“ (70 publikací), „Orbis Scholae“ (64 publikací) a „Studia Paedagogica“ (49 publikací).“

FORD 5.5: „Struktura dat ve Scopusu trpí významnými nedostatky, které kompromitují vypovídací schopnost databáze.“

FORD 5.6: „V Q3 se totiž po celé nebo většinu hodnotícího období nacházela komparativně vyšší koncentrace oblíbených českých, popř. regionálních časopisů: Politická ekonomie (k nepolitologickému charakteru její produkce viz komentář o bibliometrické analýze pro Web of Science), Sociologický časopis, Sociální práce, Politologický časopis, Human Affairs (slovenský časopis), Lex Localis (slovenský časopis) ale například, poněkud kuriózně, i časopis Kontakt s podtitulem Journal of Nursing and Social Sciences related to Health and Illness.“

FORD 5.7: „Nadprodukce je z hlediska pásme Scopus časopisů evidentní v časopisech Q2 a Q3 pásma. Zdůvodnit ji lze koncentrací vyšších počtů tuzemských výsledků do několika lokálních časopisů a to zejm: Agris On-line Papers in Economics and Informatics, Communications - Scientific Letters of the University of Zilina a dalších

(viz Tabulka 1 níže). Lze podotknout, že v případě prvních dvou uvedených časopisů spadají ale tematicky publikace jasně či spíše mimo tento obor (do ekonomie nebo zemědělských věd).“

FORD 5.8: „Velká část výsledků ve FORDu 5.8 ve Scopusu tak reálně do tohoto FORDu nepatří. Mezi nejvíce zastoupené časopisy s výsledky v hodnoceném období patří *Annals of the Náprstek Museum* (62 výsledků), *Národopisná revue* (60 výsledků) a *Český lid* (54 výsledků; všechna jmenovaná periodika se přitom zaměřují na etnologii). Indexovány jsou zde např. i časopisy jako *Journal of chemical in formation and modeling* (16 výsledků) nebo *Journal of Cheminformatics* (12 výsledků; oba tyto časopisy jsou zde D1).“

FORD 5.9: „Tato bibliometrická analýza nemůže kvůli velkým tematickým přesahům žurnálů z jiných kategorií a přímém zařazení kategorie *Multidisciplinary sciences* adekvátně vypovídat o úrovni výzkumu v tomto FORDu.“

Úroveň oborů v SS tedy analýza ze Scopus dostatečně nereflektuje. Databáze Scopus obsahuje mnoho problémů a špatně zařazených časopisů. **Panel Social science proto navrhuje od roku 2023 nepoužívat Scopus pro hodnocení FORDů tohoto panelu.**

3. Do jaké míry se informace o nejvýznamnějších periodických v databázích WoS a Scopus překrývá? Nakolik přináší Scopus podstatné informace o oboru navíc?

Jak jsme již uvedli, databáze Scopus zahrnuje diametrálně více časopisů než WoS. Většina časopisů Scopus, které nejsou ve WoS, má malý vědecký význam, jsou často lokálního charakteru a v některých případech dokonce i charakteru vědecky pochybného. Detailnější analýza je v jednotlivých oborových zprávách.

4. Má obor vysokou úroveň své produkce ve srovnání se světem? Dochází v daném oboru k nadprodukcí v méně kvalitních segmentech? Pokud ano, jak byste ji vysvětlili?

Tato otázka již byla zodpovězena. Databáze Scopus nereflektuje dostatečně úroveň oborů SS.

5. Dochází k významným překryvům s jinými obory, zejména u článků ve vyšších pásmech? Můžete to stručně okomentovat? Odpovídají publikace klasifikované jako D1 a Q1 předpokládaným obsahem a zaměřením skutečně výzkumu v oboru FORD do jakého jsou přiřazeny (viz seznam jednotlivých článků v přílohách).

V databázi Scopus dochází k velkým překryvům s jinými obory, detaily jsou v jednotlivých oborových zprávách. Jak jsme již uvedli, překryvy mají bohužel často takový charakter, že dané časopisy do těchto oborů vyloženě nepatří.

- 6. Jaké VO jsou podle oborových bibliometrických zpráv v daném oboru nejvýznamnější z hlediska produkce v D1 a Q1? Odpovídá významný podíl na špičkových výstupech relativně velikosti VO (viz referenční údaje a vaše znalosti oboru)?**

Jelikož konstatujeme, že databáze Scopus nereflektuje dostatečně úroveň oborů SS, netroufáme si analyzovat ani úroveň jednotlivých VO. Pro hodnocení úrovně VO doporučujeme WoS zprávy, kde se tomuto detailně věnujeme.